УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА "ЧАСТНОПРАВНИ НАУКИ"

УТВЪРЖДАВАМ,
ЗАМ-РЕКТОР ПО НИД:
(проф. д-р Валентин Гоев)

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за конкурс за докторантура в УНСС
по специалност **"РИМСКО ЧАСТНО ПРАВО"**

1. **Значение на римското право за днешната юридическа култура**
   Създаване, функции и значение на *corpus iuris civilis*
   Римовизантийско право (римско право с гръцки букви)
   Глосатори, постглосатори и коментатори – метод или епистемология
   Хуманисти, елегантна юриспруденция и пандектисти
   Corpus iuris civilis, структурна и институционална основа на континенталната система
   Рецепция на римското право: системи на континенталното право и на общото право – common law
2. **Римското частно право като учебна и научна дисциплина**
   Възникване и развитие на съвременното образование по право в България – дисциплината римско частно право
   Преподавателите по римско у нас и техните трудове
   Съвременният метод на изследване и преподаване: пандектистика, борбата за интерполации, исторически и сравнително правен метод
   Институциите като метод на преподаване и правен жанр
   Corpus iuris civilis като метод за преподаване
   Правната догма като норма
3. **Правни норми и норми на социална конвенция**
   Морални, религиозни, правни и други норми със социално значение
   Ius и fas в римското право
4. **Развитие на римската държава и право**
   Основни етапи в развитието: архаика, република и принципат, доминат
5. **Обективно и субективно право**
   Системи на обективното право в Рим: Цивилно право, Хонорарно право, Право на народите, Естественото право
   Писано и неписано право – ius ex scripto, ius ex non scripto, Право и закон – ius и lex,
   Публично и частно право – ius publicum и ius privatum, Сингуларно право и

привилегии – *ius singulare* и *privilegium*
Субективно право и акции

6. **Правоспособност, дееспособност, теория на статуса Status libertatis – положението на свободен, Status civitatis – положението на гражданин, Status familiae – положението в семейството; представителство**
7. **Настойничество и попечителство**
8. **Status libertatis – положението на свободен**
Capitis deminutio maxima – най-голямото намаляване на статус – правно положение на робите: Действия с правно значение, осъществявани от роби – actiones adiecticiae qualitatis; Фактическа правоспособност и дееспособност; Кауза за попадане в робство и освобождаването на робите (manumissio); Положение на свободните – liberti; Положение на освободените – libertini; Други форми на лична зависимост: лица в парасервилно положение и други основания за зависимост
Status civitatis – положението на гражданин Capitis deminutio media – средно намаляване на статуса; Римляни и перегрини; Придобиване на положението на римлянин и перегрин; Constitutio Antoniana – положението на лицата преди и след нея;
9. **Status familiae – положението в семейството: Capitis deminutio minima – най-малко намаляване на статуса**
Същност, произход и значние на римската фамилия; Главата на семейството и неговата власт – pater familias и patria potestas
Степени на родство и тяхното значение
Брак – Същност, предпоставки и сключване: Личен и имуществен статус на съпрузите и подвластните; Брак с и без властта на съпруга – cum и sine manu
Юридическите лица в римското право
10. **Понятието за акция и еволюирането на съвременната идея за иск**
Съотношение на модерната континентална идея за материално и процесуално и нейния процесуален първообраз в античен Рим
Юрисдикция и подсъдност
11. **Легисакционна *процедура – legis action***
Същност, видове и значение на легисакциите, ограничения на процедурата: Установителни, Изпълнителни; Историческо развитие на процедурата
Процедурата пред съдебния магистрат "in iure" и пред заклетия съдия "apud iudicem"
12. **Формуларна *процедура – agere per formulas***
Историческо развитие, Същност, части на формулата и значение формуларната процедура,
Видове формули и съответните им акции
Процедурата in iure, Litis contestatio конкуренция на акциите, Indefensio и процесуалното представителство
Процедурата apud iudicem, доказателства litis aestimatio и sententio
Помощни процедури при формуларния процес и Изпълнителен процес
13. **Функцията и значението на претора във формуларния процес, Интердикти – interdicta, Преторски стипулации – stipulationes praetoriae, Възстановявания в предишното състояние – restitutiones in integrum, Въво-**

ди във владение – missiones in possessionem

14. **Извънреден *служебен установителен (когнитивен) процес* – cognitio extra ordinem**
15. Формите на *cognitio extra ordinem*
16. ***Следкласически Юстинианов процес***
    историческо развитие и фази, доказателства; обжалване;
    видове
17. **Вещи**
    Видове вещи
    Ограничените вещни права и собствеността
18. **Собственост *и собственности***
    Понятие и видове (Квиритска – dominium, Преторска (бонитарна in bonis habere, Перегринска, Провинциална и ager publicus, двойната собственост dominium duplex; Историческа динамика и значение
    Съдържание и граници собствеността
    Съсобственост
    Начини на придобиване на собственост: Първични (оригинерни), Вторични (деривативни)
    Защита на собствеността
    Ограничени вещни права; Лични и вещни сервитути, други ограничени вещни права; Придобиване, загуба и защита на ограничените вещни права
19. **Владение: Понятие, структура и видове; Придобиване и загуба Защита и Значение;**
20. **Същност и видове правни сделки. Едностранни и двустранни облигации,**
    Същностни елементи, Страни, Воля и симулация, Недееспобност на страните и пороци на волята (Грешка, Измама, Насилие, Незаконност на сделката), Форма, съдържание и основание на сделката, Тълкуване на сделката
    Нищожност и унищожаемост
    Случайни елементи: Условие и срок – видове, начин на уговаряне и значение, Модус
21. **Понятие и история на римската облигация, Източници на облигационните отношения, Разлики вещните и персоналните акции**
22. **Престация Значение в общ и тесен смисъл (dare, facere, praestare); Видове: Родови, Алтернативни, факултативни, Солидарни и неделими задължения, Естествени задължения**
23. **Развитие на облигационните отношения**
    Възникване и погасяване на облигационното отношение – процесуална структура, опрощаване, компенсация, новация, упълномощаване в интерес, цесия, даване вместо изпълнение, Поемане на дълг и встъпване в дълг
    Изпълнение, неизпълнение и забава
    Съотношение между отговорност и риск
24. **Облигации от законен акт**
25. **Облигации на стриктното право и на добросъвестността**
26. **Видове отговорност**
    Договорна – виновна и безвиновна; деликтна
    Сравнение с деликтната отговорност

27. **Система на договорите Договори и пактове – диалектика, принцип на договорната свобода, видове договори (Ритуални, формални, реални, ненаименувани, консенсуални и пактове).**
28. **Ритуални и формални договори – nexum и contractes literis (писмени договори)**
29. **Вербални договори – стипулацията и другите видове**
30. **Реални договори, Обикновен заем "mutuum"**
31. **Реални договори, Фидуция (с кредитор "cum creditore" и с приятел "cum amico") и договорите по правото на народите**
32. **Реални договори, Заем за послужване "comodatum"**
33. **Реални договори, Влог "depositum"**
34. **Залог "pignus" – даден "datum" и уговорен "conventum"/ипотека "hypotheca", вещноправна защита (идеята за ius possessionis)**
35. **Ненаименувани договори, видове и акции (договорни и извъндоговорни), идеята за dolus и dolus generalis. Историческо развитие и правно значение**
36. **Консенсуални договори, Покупко-продажба emptio venditio**
37. **Консенсуални договори, Наем locatio conductio**
38. **Консенсуални договори, Поръчка mandatum**
39. **Консенсуални договори, Дружество societas**
40. **Пактове pacta**
41. **Квазидоговори**
42. **Гаранции за изпълнение**
43. **Облигации от незаконен акт и наказателни акции, конкуренция на акциите**
    Obligationes ex delicto
    Преторски деликти и квазиделикти
44. **Наследство**
    Правоприемство mortis causa, hereditas и bonorum possessio, Лежащо наследство – hereditas iacens, Способност да се наследява
    Придобиване на и отказ от наследството
    Предмет и ефекти на наследственото правоприемство, разпределение на наследството чрез завещание; Тълкуване на завещателните разпореждания voluntas testanti
45. **Защита на наследника и запазени части; Нищожност и отмяна на наследствените разпореждания**
46. **Наследяване по закон ab intestato. Видове и ред за наследяване**
47. **Наследяване по завещание ex testamento. Завещание и кодицили**
48. **Определяне на наследника, субституция**
49. **Разпореждания въз основа на специални основания. Genera legatorum, предмет на сделките**
50. **Придобиване по завет, легати и Фидеикомиси; modus на завещанието**
51. **Дарение**

1.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Дацов, П., Петров, П. Престъпления против интелектуалната собственост. С.: Сиела, 2011.
2. Драганов, Ж. Правен режим на означенията. С.: Сиела, 2006.
3. Драганов, Ж. Правна закрила на промишления дизайн в ЕС. С.: Университетско издателство „Стопанство", 2008.
4. Каменова, Цв. Международно и национално авторско право С.: БАН, 2004.
5. Коджабашев, М. Обекти на авторското право - разграничителни критерии. - Собственост и право, 2004, № 3, 61-67.
6. Коджабашев, М. Полезният модел-обект на правна закрила, критерии за оценка. - Собственост и право, 2006, № 10, 74 – 79.
7. Коджабашев, М. Признаци на патентоспособното изобретение. – Интелектуална собственост, 2002, № 11, 21-22.
8. Лозев, Е. Авторско право върху произведения на изобразителното изкуство. С.: Фенея, 2010.
9. Манева, В. Патентното нарушение. С.: Ромина, 2008.
10. Манева, В. Правата на интелектуална собственост и правата на човека. - Съвременно право, 2014, № 4, 29-46.
11. Манева, В. Правото на авторство върху обектите на интелектуална собственост. - Правна мисъл, 2007, №4, 3-11.
12. Марков, Е. Авторското право за края на века. Правото върху произведение. - Правна мисъл, 1994, № 1, 31 – 37.
13. Марков, Е., Предотвратяване на нелоялната конкуренция, сп. Търговско право, 1996, № 3-4, 30-38.
14. Марков, Емил Хр. Договорът за патентно кооперирane (PCT). С.: Легиста, 1995.
15. Марков, Емил Хр. Ролята на полезния модел за техническо обновление и икономически растеж (правно-политически основи). – В: Съвременното право - проблеми и тенденции, С.: СИБИ, 2011.
16. Марков, Емил Хр. Тенденции в авторското право. – В: Юбилеен сборник в памет на професор Витали Таджер. С.: СИБИ, 2003.
17. Маркова, М. Ноу-хау като обект на интелектуална собственост на фирмата - Собственост и право, 2010, №8.
18. Неделчева, Б. Външноикономически договор за предаване на ноу-хау. – Във: Външнотърговски бизнес – правни аспекти, под редакцията на проф. д-р Чудомир Големинов, С.: ПК „Юс комерс-93" – София.
19. Неделчева, Драганов, Марков, Киркорян-Цонкова, Андреев. ЗИД ЗАПСП – тревогите са още по-големи - Търговско право, 2011, № 2, 51-58.
20. Неделчева, Драганов, Марков, Киркорян-Цонкова, Батаклиев, Андреев. Изменения в правната уредба на фирмата – тревоги. - Търговско право, 2011, № 2, 49-58.
21. Неделчева., Б. Право на интелектуалната собственост. С.: РОК, 2002.
22. Павлова, М. Патентно право на Република България. С.: Софи-Р, 2000.
23. Павлова, М. Правна закрила на промишления дизайн. – В: Юбилеен сборник в памет на професор Витали Таджер. С.: СИБИ, 2003.
24. Павлова, М. Уредбата на служебните изобретения по ЗПат. - Съвременно право, 1996, № 5, 33 – 43.
25. Саракинов, Г. Авторско право и сродните му права в Република България. С.: СИБИ, 2013.
26. Саракинов, Г. Авторското право в музиката,. С.: СИБИ, 2009.

27. Саракинов, Г. Относно авторските права на архитектите – проектанти. С.: ИК „Труд и право", 2014.
28. Саракинов, Г. Патентно право в Република България. С.: СИБИ, 2010.
29. Саракинов, Г. Право върху търговска марка в Република България. С.: СИБИ, 2007

РЪКОВОДИТЕЛ НА КАТЕДРА
„ЧАСТНОПРАВНИ НАУКИ":.....
(доц. д-р Мирослав Димитров)